

Efekty oczekiwań interpersonalnych

Uniwersytet Pedagogiczny
im. Komisji Edukacji Narodowej
w Krakowie

Efekty oczekiwań interpersonalnych

Wybór tekstów

redakcja naukowa i przekład
Sławomir Trusz

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2013

Recenzenci: prof. dr hab. Dariusz Doliński
prof. dr hab. Małgorzata Kossowska

Weryfikacja przekładu: dr Anna Gajewska

Redakcja: Maria Magdalena Ziarkiewicz

Korekta: Magdalena Pluta

Projekt okładki: Katarzyna Juras

Zdjęcie na okładce © aleksander1 – Fotolia.com

Copyright for the Polish edition © 2013 by Uniwersytet Pedagogiczny
im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Noty copyright dla wydań oryginałów znajdują się na stronach tytułowych
poszczególnych tekstów

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Pedagogiczny
im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ISBN 978-83-7383-609-9

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax 22 826 59 21, 22 828 95 63, 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)
Druk i oprawa: KM Fabryka Druku

Spis treści

Podziękowania	23
Acknowledgements	25
<i>Robert J. Sternberg</i>	
Słowo wstępne	27
<i>John T. Jost, Yaacov Trope</i>	
Słowo wstępne	29
<i>Sławomir Trusz</i>	
Efekty oczekiwań interpersonalnych: ujęcie interdyscyplinarne.	33
<i>Sławomir Trusz</i>	
The Interpersonal Expectancy Effects: An Interdisciplinary Approach	53

Część I. Badania

<i>Robert Rosenthal, Lenore Jacobson</i>	
Oczekiwania nauczycieli: determinanty wzrostu IQ uczniów.	75
<i>Ray C. Rist</i>	
Klasa społeczna ucznia a oczekiwania nauczyciela: samospełniające się proroctwo w edukacyjnym getcie	79
<i>W. Burleigh Seaver</i>	
Efekty naturalnie wywołanych oczekiwań nauczyciela	113
<i>Mark Snyder, William B. Swann, Jr.</i>	
Procesy testowania hipotez w interakcji społecznej	126
<i>William D. Crano, Phyllis M. Mellon</i>	
Przyczynowy wpływ oczekiwań nauczycieli na osiągnięcia szkolne dzieci: analiza krzyżowo-diachroniczna	142

<i>Elisha Y. Babad, Jacinto Inbar, Robert Rosenthal</i>	
Pigmalion, Galatea i Golem: analizy uprzedzonych i nieuprzedzonych nauczycieli	158
<i>Jerome B. Dusek, Gail Joseph</i>	
Podstawy oczekiwań nauczyciela: metaanaliza	183
<i>Stephen W. Raudenbush</i>	
Wielkość wpływu oczekiwań nauczyciela na IQ ucznia jako funkcja wiarygodności wywołanych oczekiwań: synteza wyników 18 badań eksperymentalnych	211
<i>William B. Swann, Jr., Robin J. Ely</i>	
Konflikt woli: autoweryfikacja lub behawioralna konfirmacja	228
<i>Monica J. Harris, Robert Rosenthal</i>	
Przekazywanie efektów oczekiwań interpersonalnych: 31 metaanaliz	250
<i>Harris M. Cooper, Pamela Hazelrigg</i>	
Osobowościowe moderatory efektów oczekiwań interpersonalnych: przegląd badań	280

Część II. Teorie

<i>Carl Braun</i>	
Oczekiwania nauczyciela: dynamika społeczno-psychologiczna.	311
<i>Harris M. Cooper</i>	
Pigmalion dojrzewa: model komunikacji oczekiwań nauczyciela i wpływu na osiągnięcia.	334
<i>John M. Darley, Russell H. Fazio</i>	
Proces potwierdzania oczekiwań w sekwencji interakcji społecznych	359
<i>Jere E. Brophy</i>	
Badania nad samospełniającym się proroctwem i oczekiwaniami nauczyciela.	380
<i>Lee Jussim</i>	
Samospełniające się proroctwa: przegląd teoretyczny i podsumowujący	421

<i>Dale T. Miller, William Turnbull</i> Oczekiwania i procesy interpersonalne	455
<i>Thomas L. Good</i> Dwie dekady badań nad oczekiwaniami nauczyciela: wyniki i przyszłe kierunki poszukiwań	475
<i>Rhona S. Weinstein, Hermiene H. Marshall, Lee Sharp, Meryl Botkin</i> Pigmalion i uczeń: wiek i miejsce zajmowane w klasie szkolnej a świadomość oczekiwań nauczyciela u dzieci.	502
<i>Maurice J. Levesque, Charles A. Lowe</i> Znaczenie atrybucji i oczekiwań w rozumieniu zachowań w szkole	525
<i>Steven L. Neuberg</i> Proces potwierdzania oczekiwań w interakcjach obciążonych stereotypami . . .	555
<i>James M. Olson, Neal J. Roese, Mark Zanna</i> Oczekiwanie.	580

Część III. Kontrowersje

<i>Charles K. West, Thomas H. Anderson</i> Problem przyczynowości w badaniach nad efektem oczekiwań nauczyciela . . .	631
<i>Samuel S. Wineburg</i> Samourzeczywistnianie się samospełniającego się prococtwa	645
<i>Richard E. Snow</i> Pigmalion i inteligencja?	665
<i>Alison E. Smith, Lee Jussim, Jacquelynne Eccles</i> Czy samospełniające się prococtwa akumulują się, rozpraszają czy pozostają niezmienne z upływem czasu?	670
<i>Lee Jussim, Kent D. Harber</i> Oczekiwanie nauczyciela i samospełniające się prococtwa: wiadome i niewiadome, rozwiązane i nierozwiązane kontrowersje	707
Bibliografia	752